

SUDSKA KRONIKA: POCEO DOKAZNI POSTUPAK PROTIV MARTICA

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Prvi svjedok govori o tvrdokornim stavovima koje je okrivljeni zastupao pocetkom devedesetih. Tuzioci su ovoga tjedna pred Tribunalom otpoceli dokazni postupak protiv vodje hrvatskih Srba, Milana Martica. Kao prvi svjedok pojavio se jedan srpski politicar, koji se prisjetio kako je okrivljeni od samog pocetka sukoba u Hrvatskoj zastupao separatisticke stavove, te kako se i kasnije nastavio protiviti pregovorima sa Zagrebom.

Martic je u razdoblju od 1991. do 1995. obavljao veci broj funkcija u rukovodstvu Krajine (hrvatska oblast koja je u to vrijeme bila pod srpskom kontrolom), a optuzen je za sudjelovanje u zajednickom zlocinackom poduhvatu protjerivanja nesrpskog stanovnistva iz Hrvatske i Bosne.

Njega se u deset tocaka optuznice tereti za zlocine protiv covjecnosti, a u devet za krsenje zakona i obicaja ratovanja. U pitanju su zlocini kao sto su ubojstvo, pritvaranje, mucenje i rusenje sela.

Martica se tereti i za planiranje i naredjivanje granatiranja civilnih ciljeva u Zagrebu, svibnja/maja 1995.

Ovotjedni svjedok Veljko Dzakula opisao je vlastiti trud da – u vrijeme dok je, tokom 1992. i 1993., obavljao duznost potpredsjednika vlade Republike Srpske Krajine (RSK) – bude pronadjeno mirno rjesenje svih problema koji su opterecivali odnose izmedju srpskog i hrvatskog stanovnistva.

Nasuprot tome, Martic je – tvrdi Dzakula – slavu stekao u kolovozu/augustu 1990., kada je oko Knina („prijestolnice“ Krajine) postavio barikade i tako spriječio upad hrvatske policije. Time se okrivljeni prikljucio „radikalnoj struji“ unutar Srpske demokratske stranke (SDS), jer je vec pri svom „prvom pojavljivanju“ na politickoj sceni demonstrirao otpor prema bilo kakvoj suradnji sa Zagrebom.

Dzakula je pak pocetkom 1993. potpisao tzv. Daruvarski sporazum, koji je predvidjao rjesavanje srpsko-hrvatskih neprijateljstava „mirnim dijalogom“. Spomenuti dokument je za ekstremisticko krilo SDS-a bio isuvise pomirljiv, tako da je njegov potpisnik smijenjen. Iste godine, uhapsio ga je „pomocnik ministra policije Milan Martic“, nakon cega je svjedok bio prebacen u Knin, gdje je optuzen za spijunazu.

U medjuvremenu je zapocео i Marticev vrtoglavi politicki uspon. Dzakula se prisjetio kako je u kampanji za predsjednicke izbore potkraj 1993. Martic govorio o „ujedinjenju svih srpskih zemalja“. U optuznici pak stoji da je Marticev krajnji cilj bilo stvaranje „nove drzave, u kojoj bi dominirali Srbi“.

Tuzilac Aleks Vajting (Alex Whiting) prikazao je video-snimku govora koji je Martic odrzao u spomenutoj kampanji, a u kojem se suprotstavio „silama mraka“ koje su se zalagale za predaju teritorije Krajine hrvatskim vlastima.

Martic je tom prilikom takodjer objavio: „Ja sam marioneta Slobodana Milosevica“ – i obecao da ce, ukoliko pobijedi, „predati palicu“ jugoslavenskom predsjedniku.

Tuzilastvo tvrdi da je Martić, u nastojanju sprovođenja plan o proširenju Srbije, nadzirao napade na nesrpsko stanovništvo u hrvatskim selima Dubica, Cerovljani, Bacin, Saborsko, Poljanac i Lipovica. U tim akcijama je navodno sudjelovala i organizacija pod nazivom „Martićeva policija“, koja je djelovala na području samoproglašene Srpske Autonomne Oblasti (SAO) Krajine.

Džakula je rekao i da je Martićovo zapovjedništvo nad spomenutim policijskim snagama bilo „prilicno grubo“. „Bio sam u prilici vidjeti da on sve kontrolira, da ga slušaju, i da se njegovim naredjenjima pokoravaju“, rekao je on.

Odgovarajući na Vajtingovo pitanje o tome je li Martić bio upoznat sa zločinima koji su počinjeni nad hrvatskim civilima, svjedok je rekao: „Mislim da je to mogao saznati. Policija SAO Krajine mu je to mogla reći.“

Prije nego što je saslušao svjedoka, Martićev advokat Predrag Milovancević obavijestio je sud da obrana nije bila u prilici pripremiti se na odgovarajući način za početak suđenja, budući da joj Tajništvo tek treba uplatiti prvu ratu predviđenih financijskih sredstava.

Predsjedavajući sudac Bakone Dzastis Moloto (Bakone Justice Moloto), koji je tek stigao u Tribunal, odmah je prekinuo zasjedanje, a potom i pozvao Sebastijana van der Vlijea (Sebastian van der Vliet) – načelnika Ureda za pravnu pomoć i pitanja pritvora pri Tajništvu – da pojašni situaciju. Sutradan je potonji uvjerio sudsko vijeće da će se spominjana sredstva na račun obrane naći do kraja tjedna.

Tokom unakrsnog ispitivanja, Milovancević je rekao da su se Srbi u Hrvatskoj možda uplašili nadirućeg hrvatskog nacionalizma, čiji je glavni eksponent bio Franjo Tuđman, lider Hrvatske demokratske zajednice (HDZ), koji je 1990. postao i predsjednik Hrvatske.

Nakon što je i Džakula priznao da je HDZ-ova kampanja možda unijela nemir među hrvatske Srbe, Milovancević ga je upitao: „A jeste li vi čuli za to da su jednom i Židovi bili smatrani faktorom nestabilnosti, i da su u Hitlerovoj Njemačkoj bili i eliminirani?“

Vajting se ovakvom načinu ispitivanja usprotivio tvrdnjom da ono „nije prikladno“. Advokat je uzvrativ riječima: „Samo pokušavam usporediti dvije političke klime u dva potpuno različita razdoblja. I nastojim razumjeti sudionike.“

Milovancević je potom svjedoku postavljao pitanja koja su se ticala hrvatskih napada na srpske civile, uključujući i operaciju Bljesak. Riječ je o akciji kojom su hrvatske snage zauzele zapadnu Slavoniju, koja je do tada bila pod srpskom kontrolom.

Džakula je procijenio da je oko 20.000 srpskih civila tom prilikom bilo prinudjeno napustiti spomenuto područje, a onda i opisao kako su na jednu kolonu civila hrvatske snage otvorile vatru iz automatskog naoružanja. Spomenuo je i da je hrvatska vojska, prema nekim svjedočenjima, naknadno sprala krv s puta kako bi uklonila tragove počinjenog zločina.

Tokom drugog kruga ispitivanja, Vajting je od svjedoka zatražio podatke o njegovim roditeljima, koji su u Drugom svjetskom ratu bili zatoceni u logorima koje su u tadašnjoj Hrvatskoj osnovale nacionalističke snage (tzv. ustaše).

Oboje su prezivjeli tako sto su ih do kraja rata prikivali hrvatski civili, sto je cinjenica iz koje je Dzakula – kako kaze – izvukao veoma vaznu pouku. „Moji roditelji su mi rekli da su ustase koje su ih odvele u logor jedno, a Hrvati koji su ih spasili nesto sasvim drugo“, kazao je on.

Helen Warrell izvjestava za IWPR iz Haga.

Focus: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/sudska-kronika-poceo-dokazni-postupak-protiv>